

Nowe stanowiska gatunków z rodzajów *Apocatops* ZWICK,
Catops PAYK. i *Fissocatops* ZWICK (Coleoptera: Leiodidae:
Cholevinae) w Polsce

New localities of *Apocatops* ZWICK, *Catops* PAYK. and *Fissocatops* ZWICK
(Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae) in Poland

Paweł JAŁOSZYŃSKI¹, Szymon KONWERSKI², Rafał RUTA³

¹ Os. Wichrowe Wzgórze 22/13, 61-678 Poznań; e-mail: japawel@man.poznan.pl

² Wydział Biologii UAM, Zbiory Przyrodnicze / Zakład Zoologii Ogólnej, ul. Umultowska 89,
61-614 Poznań; e-mail: szymkonw@amu.edu.pl

³ Instytut Zoologiczny UW., Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej,
ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław; e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

ABSTRACT: New distributional records concerning the occurrence of the genera *Catops*, *Apocatops* and *Fissocatops* (Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae) in Poland are given. Fifteen species are recorded from new localities, and three of them are reported for the first time from new regions.

KEY WORDS: Coleoptera, Leiodidae, *Apocatops*, *Catops*, *Fissocatops*, faunistics, new records, Poland.

Dane dotyczące rozmieszczenia w Polsce chrząszczy należących do podrodziny Cholevinae (Leiodidae) są bardzo fragmentaryczne i w przeważającej większości również nieaktualne (BURAKOWSKI i in. 1978). Od czasu ukazania się kilku prac oraz klucza do oznaczania (SZYMCZAKOWSKI 1957, 1959a, 1959b, 1961), a następnie katalogu podającego szereg oryginalnych danych faunistycznych (BURAKOWSKI i in. 1978), informacje o nowych stanowiskach pojawiały się przede wszystkim w ramach opracowań regionalnych (np. PAWŁOWSKI i in. 1994; KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2005; SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2005). Współcześnie w naszym kraju żadnemu rodzajowi w całości nie poświęcono odrębnego artykułu. Niniejszy przyczynek do wiedzy faunistycznej o tej interesującej grupie Staphylinoidea prezentuje nowe dane dotyczące jednego z naszych największych rodzajów Cholevinae –

Catops PAYKULL, 1798 – w kształcie zaproponowanym przez ZWICKA (1968). Badacz ten w cytowanej pracy wydzielił dwa odrębne taksony o randze rodzaju: *Apocatops* i *Fissocatops*. Zmiana ta, oparta na stosunkowo nieznacznych i przez to dość problematycznych różnicach dotyczących przede wszystkim budowy aparatów kopulacyjnych samców, została utrwalona w katalogach o zasięgu światowym (NEWTON 1998) czy regionalnym (LÖBL, SMETANA 2004) (choć w literaturze polskiej nie uwzględniono jej np. w „Wykazie zwierząt Polski” (MROCZKOWSKI, STEFAŃSKA 1991). *Apocatops* wyróżnia się przede wszystkim silnie rozwiniętymi ligulami penisa (struktury te znajdują się na wierzchołku aparatu kopulacyjnego), których nasady oddzielone są od płata środkowego wyraźnym szwem. Równocześnie wierzchołek penisa, znajdujący się pomiędzy bocznie osadzonymi ligulami, tworzy dużą rurkowatą strukturę bardzo różniącą się od homologicznego tworzu u pozostałych rodzajów tego kompleksu, u których element ten jest silnie zredukowany i widoczny jako niewielka, centralna wypukłość. W rodzaju *Fissocatops* ligule są również hipertroficznie rozwinięte, jednak ich nasady są zlane z penisem bez śladu szwu charakterystycznego dla *Apocatops*. Aparat kopulacyjny w rodzaju *Catops* sensu ZWICK może posiadać najwyżej małe ligule, których wierzchołki nie wykraczają lub nieznacznie wykraczają dystalnie poza wierzchołek penisa. W krajowej faunie do rodzaju *Catops* w jego obecnie przyjmowanym kształcie należy piętnaście gatunków, pozostałe dwa rodzaje mają po jednym przedstawicielu.

Poniżej podajemy nowe stanowiska 15 gatunków należących do omawianej grupy. Zastosowano następujące skróty: PJ – Paweł JAŁOSZYŃSKI, RR – Rafał RUTA, SK – Szymon KONWERSKI. O ile nie zaznaczono inaczej, materiał dowodowy znajduje się w kolekcjach autorów.

Kolegom koleopterologom: Lechowi BOROWCOWI, Lechowi BUCHHOLZOWI, Markowi BUNALSKIEMU, Jarosławowi KANI, Wojciechowi MICHALSKIEMU, Robertowi MATUSIAKOWI, Andrzejowi MELKE, Pawłowi SIENKIEWICZOWI i Markowi WANATOWI oraz innym osobom wymienionym w tekście serdecznie dziękujemy za przekazanie materiałów bądź udostępnienie danych.

Apocatops nigrita (ERICHSON, 1837)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Promno ad Poznań (UTM: XU51), 1 VII 2000 – 1♀, odłowiona w pułapkę Barbera na wilgotnej łące, leg. PJ; Puszczykowo ad Poznań (XT29), V 1998 – 1♀, leg. PJ.
- Puszcza Białowieska: Białowieski Park Narodowy (FD94), oddz. 399, 20 VI 1991 – 1♂, leg. et coll. J. KANIA.
- Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Ojcowski Park Narodowy, Chełmowa Góra (DA16), 16–23 IV 2004 – 1 ex., 1–13 VI 2004 – 1 ex., leg. L. BUCHHOLZ.
- Roztocze: rez. „Bukowa Góra” (FB30), 9 VI 1998 – 2 exx., leg. et coll. L. BOROWIEC.

Według SZYMCZAKOWSKIEGO (1961) pospolity w całej Polsce, choć spotykany pojedynczo.

Catops chrysomeloides (PANZER, 1798)

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Osieczna ad Leszno (XT15), 10 X 1976 – 3♂♂ 1♀, na martwym króliku na piaszczystej łące, leg. W. MICHALSKI.

Rzadko spotykany w kraju, znany głównie z Polski zachodniej i południowej (BURAKOWSKI i in. 1978).

Catops coracinus KELLNER, 1846

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Koło (CC38), 22 V 1999 – 1 ex., 23 V 2003 – 1 ex., przesiewka, leg. et coll. R. MATUSIAK; Karszew ad Dąbie (CC57), 11–12 1999 – 1 ex., leg. et coll. R. MATUSIAK.

– Dolny Śląsk: Zakrzów - Kotowice (XS55), 28 IV 1996 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

– Sudety Zachodnie: Pogórze Kaczawskie: Wojcieszów (WS64), 25 IV 1991 – 1♂ 1♀, na odchodach drapieżnego ssaka, na skraju lasu, leg. M. BUNALSKI.

– Bieszczady: Wetlina PGR (FV04), 27 VII 1994 – 3♂♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Niedawno wykazany z Polski, z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2005).

Catops fuliginosus ERICHSON, 1837

– Pojezierze Pomorskie: Czelin ad Gryfino (VU54), 4 IX–23 X 2001 – 2 exx., pułapka Barbera, leg. et coll. R. MATUSIAK.

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, park miejski Cytadela (XU30/XU31), 13 V 1998 – 1♂, zebrany z roślinności zielnej, leg. PJ; Puszczykowo ad Poznań, 22 X 1994 – 1♂, w wykopie wokół szkółki sosnowej, w towarzystwie licznych żywych i martwych gryzoni, leg. PJ; Ślesin vic., Skarpy Ślesieńskie (XU79), 30 IV 2005 – 6 exx., wysiane z przedsonka nory ssaka, leg. RR; Piła - Gładyszewo (XU19), oddz. 199/200, 7 X 2000 – 2 exx., w liściach pod wykrotem dębowym w dąbrowie, leg. RR; Karszew ad Dąbie, 3 VI 2000 – 1 ex., przesiewka, leg. et coll. R. MATUSIAK.

– Dolny Śląsk: Wrocław - Sołtysowice (XS46), park, 30 VI 2007 – 1♂, wysiany z próchna w pobliżu starego gniazda ptasiego, leg. RR; Wrocław - Wojnowów (XS56), VI 1990 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

– Bieszczady: Wetlina PGR, 27 VII 1994 – 1♂, leg. et coll. J. KANIA.

Według SZYMCZAKOWSKIEGO (1961) dość częsty. Nowe dane z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej zawiera praca KONWERSKIEGO i SIENKIEWICZA (2005). Nowy dla Bieszczadów.

Catops fuscus (PANZER, 1794)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Olszyna ad Ostrzeszów (XS09), 23 X 2004 – 1♂, w locie, leg. A. MELKE.
- Roztocze: rez. „Bukowa Góra”, 5 VI 1989 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.
Ostatnio wykazany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej przez KONWERSKIEGO i SIENKIEWICZA (2005).

Catops grandicollis ERICHSON, 1837

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Puszczykowo ad Poznań, 4 IX 1994 – 1♀, 27 IX 1994 – 1♂ 1♀, wszystkie zebrane z wysuszonych resztek nierozpoznawalnej padliny w zaroślach leszczynowych, leg. PJ; Promno, 25 X 2005 – 1♀, oddz. 228a, świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum*, leg. P. SIENKIEWICZ; Osieczna ad Leszno, 14 IX 1976 – 1♀, na martwej kurze w zagajniku liściastym, 2 X 1976 – 1♂, na martwym jeżu w lesie mieszanym, 9 X 1976 – 1♂ 1♀, na martwym jeżu w zagajniku liściastym, na brzegu lasu sosnowego, 13 X 1984 – 2♂♂, na martwej krowie w lesie mieszanym, 8 X 1991 – 1♂ 1♀, na martwym króliku w lesie sosnowym, leg. W. MICHAŁSKI.
- Dolny Śląsk: Wrocław - Zakrzów (XS46), 5 IV 1975 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Znany głównie z południowo-zachodniej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1978). Ostatnio wykazywany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej przez KONWERSKIEGO i SIENKIEWICZA (2005) oraz SIENKIEWICZA i KONWERSKIEGO (2005). Na czerwonej liście chrząszczy Polski (PAWŁOWSKI i in. 2002) umieszczony w kategorii NT („niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia”).

Catops kirbyi kirbyi (SPENCE, 1815)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Puszczykowo ad Poznań, 27 IX 1994 – 1♂, zebrany wspólnie z gatunkiem poprzednim, leg. PJ.
- Puszcza Białowieska: Białowiecki Park Narodowy, 15–27 VI 1991 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.
- Dolny Śląsk: góra Radunia (XS23), 17 VI 1974 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Według SZYMCZAKOWSKIEGO pospolity w Sudetach i Tatrach, w pozostałej części kraju bardzo rzadki. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Puszczy Białowieskiej.

Catops longulus KELLNER, 1846

- Bieszczady: Wetlina PGR, 27–28 VII 1994 – 2♂♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.
Jeden z najrzadszych krajowych przedstawicieli omawianej grupy. Występuje na górzystych obszarach południowej Polski (BURAKOWSKI i in. 1978).

Catops morio (FABRICIUS, 1792)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Rogalin ad Poznań (XT38), 10 II 2001 – 1♂, wysiany ze ściółki pod wierzbą na brzegu starorzecza Warty, leg. PJ; Promno ad Poznań, 1 VII 2000 – 1♀, odłowiona w pułapkę Barbera na wilgotnej łące, leg. PJ; Rogalinek ad Poznań (XT29), 4 II 2003, 1 ex., w przesiewce, leg. et coll. R. MATUSIAK; Piła - Kalina vic. (XU18), 16 III 2002 – 1♂ 1♀, wysiane na brzegu Gwdy, 25 X 2002 – 1♀, nad Gwdą, leg. RR; rez. „Czeszewski Las” (XT77), 17 XI 2006 – 1 ex., w dziupli w jesionie, leg. RR.
- Sudety Zachodnie: Podgórzyn - Podzamcze (WS43), 1–8 VIII 1994 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Według SZYMCZAKOWSKIEGO (1961) niezbyt rzadki w całej Polsce. Niedawno wykazany z rez. „Krajkowo” w dolinie Warty (Nizina Wielkopolsko-Kujawska) przez SIENKIEWICZA i KONWERSKIEGO (2005).

Catops neglectus KRAATZ, 1852

- Dolny Śląsk: góra Radunia, 17 VI 1974 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC; Zakrzów - Kotowice, 28 IV 1996 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Według SZYMCZAKOWSKIEGO (1961) jedynie na Śląsku pospolitszy, w pozostałych częściach kraju rzadki i lokalny.

Catops nigricans (SPENCE, 1815)

- Pojezierze Pomorskie: Czelin ad Gryfino, 4 IX–23 X 2001 – 1 ex., pułapka Barbera, leg. et coll. R. MATUSIAK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Puszczykowo ad Poznań, 22 X 1994 – 3♂♂, w wykopie wokół szkółki sosnowej, w towarzystwie licznych żywych i martwych gryzoni, leg. PJ; Promno ad Poznań, 16 X 1999 – 1♀, wysiana ze ściółki pod starą olchą na obrzeżach Jeziora Dębiniec, 23 X 1999 – 1♀, wysiana z suchych liści u stóp starego dębu rosnącego na skraju olsu, 13 XI 1999 – 1♀, wysiana z chrustu brzozonego na brzegu śródleśnego bagniska w lesie liściastym (buk, dąb, brzoza), leg. PJ; Kościelec ad Koło (CC38), 26 III 1999 – 1 ex., przesiewka, leg. et coll. R. MATUSIAK; Osieczna ad Leszno, 17 X 1982 – 21♂♂, na martwym gołębiu domowym w lesie sosnowym, 11 X 1987 – 1♀, na martwym krecie w lesie mieszanym, leg. W. MICHALSKI.
- Dolny Śląsk: Wrocław - Wojnów, VI 1990 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.
- Wyżyna Małopolska: Pasturka (DA69), 21–22 V 1992 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

Według SZYMCZAKOWSKIEGO (1961) pospolity. Ostatnio wykazany z rez. „Krajkowo” jako nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SIENKIEWICZ,

KONWERSKI 2005), kolejne stanowisko z tej krainy podał RUTA (2007). Pierwsze stanowisko na Pojezierzu Pomorskim, w rez. „Kuźnik”, podają RUTA i MELKE (2002). Z Wyzyny Małopolskiej nie wykazywany prawie od 100 lat.

Catops nigriclavus GERHARDT, 1900

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Kaleń Mała ad Kłodawa (CC69), 27 X 1998 – 1 ex., przesiewka, leg. et coll. R. MATUSIAK.

Rzadko notowany z Polski, znany głównie z południowej i zachodniej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1978). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany tylko przez SZYMCZAKOWSKIEGO (1959b), na podstawie okazów z pierwszej połowy XX w.

Catops picipes (FABRICIUS, 1792)

– Pojezierze Pomorskie: Czelin ad Gryfino, 4 IX–23 X 2001 – 6 exx., przyziemna dziupla z *Lasius fuliginosus* (LATR.) i norami gryzoni, leg. R. MATUSIAK (4 exx. coll. R. MATUSIAK, 2♀♀ coll. SK); Bory Tucholskie: rez. „Wierchlas”, 21 IX 1986 – 1♀, pod korą leżącego pnia martwej brzozy, leg. M. BUNALSKI.

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Czeszewo vic. ad Środa Wielkopolska (XT77), Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy, 7 XI 2006 – 1♀, pod korą *Quercus* sp., leg. SK; Kaleń Mała ad Kłodawa, 12 V 1998 – 1 ex., 27 X 1998 – 2 exx., przesiewka, leg. et coll. R. MATUSIAK.

– Puszcza Białowieska: Białowiecki Park Narodowy, oddz. 399, 20 VI 1991 – 2♂♂, leg. et coll. J. KANIA; Białowiecki Park Narodowy, oddz. 398–399, 26–27 IX 1998 – 1 ex., leg. et coll. L. BOROWIEC; rez. „Rezerwat krajobrazowy im. W. Szafera” (FD94), 15–27 VI 1991 – 1♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.

– Sudety Zachodnie: Wąwóz Myśluborski ad Jawor (WS75), 30 V 1992 – 2 exx., leg. M. WANAT.

– Sudety Wschodnie: Międzygórze (XR26), 17 VI 1992 – 2♂♂, leg. L. BOROWIEC. Roztocze: rez. „Nart” (FB40), 24 IX 1987 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC et D. IWAN, coll. L. BOROWIEC.

Znany z rozproszonych stanowisk w całym kraju (BURAKOWSKI i in. 1978). Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Catops tristis tristis (PANZER, 1793)

– Pojezierze Pomorskie: Kujan (XV41), park, 14 IX 2000 – 1 ex., leg. RR; Czelin ad Gryfino, 4 IX–23 X 2001 – 1 ex., pułapka Barbera, leg. et coll. R. MATUSIAK.

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo ad Poznań (XU11), IX 1993 – 1 ♀, leg. A. SURMACKI.
  - Puszcza Białowieska: Białowiecki Park Narodowy, 15–27 VI 1991 – 1 ♀, leg. et coll. L. BOROWIEC.
  - Dolny Śląsk: góra Radunia, 17 VI 1974 – 3 ♂♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.
- Występuje w całej Polsce, ale na niżu znanych z niewielu stanowisk (BURAKOWSKI i in. 1978). Dopiero niedawno wykazany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2005).

Fissocatops westi (KROGERUS, 1931)

- Pojezierze Pomorskie: Czelin ad Gryfino, 4 IX–23 X 2001 – 1 ex., pułapka Barbera, leg. et coll. R. MATUSIAK; Złotów (XV31), Zwierzyniec, 4/5 IX 2004 – 1 ♂, do światła, leg. RR.
  - Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Rogalin ad Poznań, 25 VI 2000 – 1 ♂, wysiany ze ściółki przy pniu starego dębu w głębi lasu mieszanego (sosna, dąb), leg. PJ; Piła - Koszyce (XU19), nad Zalewem Koszyckim, 25 VI 2000 – 2 ♂♂, wysiane z piór leżących na ścieżce, leg. RR; Lusowo ad Poznań (XU11), 8 V 1999 – 1 ♂ 1 ♀, pułapka Barbera w wilgotnym lesie na wschodnim brzegu Jeziora Lusowskiego, leg. SK; Obrzycko ad Poznań (XU03), 5–10 VI 2000 – 1 ♀, leg. SK; Radojewo ad Poznań (XU31), 1–19 IV 2000, 1 ♂ 1 ♀, pułapka Barbera w łągu *Fraxino-Alnetum*, 19 III–1 IV 2000 – 2 ♀♀, pułapka Barbera w łągu wiązowym *Violo odoratae-Ulmetum*, leg. T. RUTKOWSKI.
  - Dolny Śląsk: Wrocław - Wojnów, VI 1990 – 1 ♂, leg. et coll. L. BOROWIEC.
- Według SZYMCZAKOWSKIEGO (1961) poza Śląskiem rzadko zbierany. Do niedawna znany był na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej jedynie z dwóch stanowisk. Nowsze dane przyniosła praca KONWERSKIEGO i SIENKIEWICZA (2005).

SUMMARY

Distributional data on the subfamily Cholevinae (Leiodidae) in Poland are scarce and many old findings in some regions have not been confirmed for a long time. We provide new records concerning the occurrence of the genera *Catops*, *Apocatops* and *Fissocatops* in Poland. Fifteen species are recorded from new localities. *Catops fuliginosus* is reported for the first time from the Bieszczady Mts., *C. kirbyi* is new for Wielkopolska-Kujawy Lowland and the Białowieża Primeval Forest. *C. picipes* is newly reported from Wielkopolska-Kujawy Lowland.

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1978: Chrząszcze Coleoptera. Histeroidea i Staphylinoidea prócz Staphylinidae. Kat. fauny Polski, Warszawa, XXIII, 5: 1-356.
- KONWERSKI Sz., SIENKIEWICZ P. 2005: Leiodidae (Coleoptera) of the Biedrusko range in Western Poland. [W:] SKŁODOWSKI J., HURUK S., BARŠEVSKIS A., TARASIUK S. (eds): Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region. Warsaw Agricultural University Press, Warsaw: 129-136.
- LÖBL I., SMETANA A. 2004: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 2. Apollo Books, Stenstrup. 942 ss.
- MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1991: Coleoptera – chrząszcze. [W:] RAZOWSKI J. (red.): Wykaz zwierząt Polski. Tom III, część XXXII/22, 23, Insecta: Coleoptera, Strepsiptera. Krakowskie Wydawnictwo Zoologiczne, Kraków. 217 ss.
- NEWTON A. F. 1998: Phylogenetic problems, current classification and generic catalog of world Leiodidae (including Cholevidae). [W:] Phylogeny and Evolution of Subterranean and Endogean Cholevidae (= Leiodidae Cholevinae). Proceedings of XX I. C. E. Firenze, 1996. Mus. reg. Sci. nat. Torino, 1998: 41-178.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: Coleoptera – chrząszcze. [W:] GŁOWACIŃSKI Z., (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88-110.
- PAWŁOWSKI J., MAZUR M., MĘYNARSKI J. K., STEBNICKA Z., SZEPTYCKI A., SZYMCZAKOWSKI W. 1994: Chrząszcze (Coleoptera) Ojcowskiego Parku Narodowego i terenów ościennych. Ojcowski Park Narodowy, Prace i Materiały Muzeum im. prof. W. Szafera, Ojców. 248 ss.
- RUTA R., MELKE A. 2002: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) rezerwatu „Kuźnik” koło Piły. Roczn. Nauk. PTOP „Salamandra”, 6: 57-101.
- RUTA R. 2007: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) kserotermicznych Wzgórz Byszewickich w Dolinie Noteci. Nowy Pam. Fizjogr., 5 (1-2): 49-106.
- SIENKIEWICZ P., KONWERSKI Sz. 2005: Rare and endangered beetles (Coleoptera) from Krajkowo Nature Reserve in the middle course of the Warta river in Western Poland. [W:] SKŁODOWSKI J., HURUK S., BARŠEVSKIS A., TARASIUK S. (eds): Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region. Warsaw Agricultural University Press, Warsaw: 57-63.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1957: Catopidae (Coleoptera) z jaskiń w Sokolich Górach koło Częstochowy. Acta zool. cracov., 1 (4): 65-116.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1959a: Zbiór chrząszczy Wojciecha MĄCZYŃSKIEGO. Catopidae (Coleoptera). Pol. Pismo ent., 29 (13): 195-199.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1959b: Rozsiedlenie rodziny Catopidae (Coleoptera) w Polsce. Pol. Pismo ent., 29 (17): 271-357.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1961: Chrząszcze – Coleoptera, Catopidae. Klucze oznacz. Owad. Pol., Warszawa, XIX, 13: 1-70.
- ZWICK P. 1968: Zwei neue Catopiden-Gattungen aus Europa (Ausflösung der *nigrita*-Gruppe in der Gattung *Catops*). Ent. Blätter, 64 (1): 1-16.